МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту

Затверджено
На засіданні кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №1 від 26.08.2024 р.)

Завідувач кафедри _____ Михайло КРУПКА
(підпис) (прізвище, ініціали)

Силабус з навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ",
що викладається в межах освітньо-наукової програми "Фінанси і кредит"
другого (магістерського) ступеня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"

Львів 2024 р.

Назва курсу	Фінансовий контролінг
Адреса викладання курсу	м. Львів, проспект Свободи, 18, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, кімн. 102
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 “Управління та адміністрування”; 072 “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”
Викладач (-і)	Дропа Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту економічного факультету
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта yaroslav.dropa@lnu.edu.ua тел. (+38) 067724748
Консультації по курсу відбуваються	Щосереди, 16.00-17.00 год. (м. Львів, проспект Свободи, 18, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, кімн. 102)
Сторінка курсу	https://econom.lnu.edu.ua/course/finansovyj-kontrolinh
Інформація про курс	Для магістрів 1 року навчання. Знання сутності фінансового контролінгу, основних категорії та поняття, притаманні фінансовому контролінгу та управлінню; Розуміння базових моделей фінансового контролінгу, які використовують для планування, прогнозування, аналізу та контролю фінансових даних з метою формування фінансової інформації та подання її керівництву для ухвалення ефективних фінансових рішень.

Коротка анотація курсу	Сучасні ринкові відносини в Україні виставляють нові вимоги до якісного рівня управління, характеру розв'язуваних при цьому завдань, до методів їх вирішення. Це повністю стосується усіх самостійно господарюючих суб'єктів. Безперервною умовою удосконалення методів управління є повне використання внутрішніх можливостей підприємства, тобто утворення такої системи управління, яка була б у змозі своєчасно виявляти, обліковувати, аналізувати, контролювати, координувати, коригувати, інформувати вище керівництво про економіку підприємства. Удосконалюючи систему управління підприємством, орієнтуються на досягнення головної його місії – отримання оптимального прибутку, максимізацію вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства, а також на вирішення конкретних оперативних, поточних та стратегічних завдань. У цьому сенсі важливим чинником такої системи є фінансовий контролінг. Контролінг є принципово новою концепцією в управлінні підприємством, яка здатна забезпечити підтримку внутрішнього балансу економіки підприємства і ефективного його розвитку шляхом формування об'єктивної інформації про витрати та доходи, що дає змогу приймати оптимальні управлінські рішення. Він забезпечує прогнозний результат діяльності й ефективний зворотний зв'язок, переводить управління підприємством на якісно новий рівень, інтегруючи та спрямовуючи діяльність різних служб та підрозділів підприємства на досягнення найбільш важливих цілей. Фінансовий контролінг зорієнтований на функціональну підтримку фінансового менеджменту.
Мета та цілі курсу	**Мета навчальної дисципліни:** є формування у студентів теоретичних знань, пов'язаних з концепцією контролінгу, практичних навичок прийняття управлінських рішень на основі контролінгової інформації і професійних компетентностей щодо організації фінансового контролінгу на підприємстві.
Література для вивчення дисципліни	**Базова** 1. Давидович І. Є. Контролінг. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2008. 552 с. 2. Івахненков С. В., Мелих О. В. Фінансовий контролінг. Методи та інформаційні технології. Київ: Знання, 2009. 319 с. 3. Калайтан Т. В. Контролінг. Навчальний посібник для студентів економ. спеціальностей. Львів: Новий Світ-2000, 2008. 252 с. 4. Контролінг. Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. С. С. Герасименко. Київ: Нац. акад. упр., 2011. 99 с. 5. Лубенченко О. Е., Акмаєва Н. В., Чабаненко І. Л. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання. Навч. посібн. Алчевськ: ДонДТУ, 2010. 116 с. 6. Лукашова І. О. Управлінський облік. Навч.-практ. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. 225 с. 7. Ляшенко Г. П. Контролінг в управлінні підприємством. Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Ірпінь: НУ ДПС України, 2009. 274 с.

8. Малярець Л. М., Матвієнко-Біляєва Г. Л. Формалізація задач у контролінгу логістичної діяльності підприємства. Монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. 227 с.
9. Партин Г. О. Фінансовий контролінг. Навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232 с.
10. Прохорова В. В., Сабліна Н. В. та ін. Контролінг в управлінні витратами підприємств. Монографія. Харків: УкрДАЗТ, 2010. 256 с.
11. Птащенко Л. О., Сержанов В. В. Фінансовий контролінг. Навчальний посібник. Київ: "Центр учбової літератури", 2021. 344 с.
12. Рябенко Л. І., Шиков, М. М., Зайцев І. С. Контролінг зовнішньоекономічної діяльності. Навч. посібн. Алчевськ: Дон-ДТУ, 2012. 235 с.
13. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б. Фінансовий контролінг [Електронний ресурс]. Навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 161 с.
14. Терещенко О. О., Бабяк Н. Д. Фінансовий контролінг. Навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2013. 407 с.
15. Ткаченко А. М. Контролінг в системі управління промисловим підприємством. Запоріжжя: Видавництво Запорізької держ. інженерної академії, 2006. 194 с.
16. Ужва А. М. Контролінг. Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Миколаїв: МДАУ, 2011. 293 с.
17. Цигилик І. І. Контролінг. Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2004. 76 с.
18. Швиданенко Г. О., Лавриненко В. В. Контролінг. Навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2008. 264 с.
19. Яковлєв Ю. П. Контролінг на базі інформаційних технологій. Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2006. 318 с.

Допоміжна

20. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2009. – 328 с.
21. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. 592 с.
22. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємств. Підручник. Київ: КНТЕУ, 2006. 780 с.
23. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. Київ: Молодь, 1997. 1000с.
24. Вінницька О. А. Фінансовий контролінг як складова фінансової стійкості підприємства // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2022. №4(60). С. 24 – 29.
25. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент. Навч. посібник. Луцьк, Надстир'я, 2007. 412 с.
26. Гужавіна І. В., Сьомкіна Т. В., Згурська О. М. Фінансовий контролінг у системі управління торговельним підприємством // Економіка та держава. 2020. №12. С. 11 – 14.
27. Загурський О. М. Фінансовий аналіз. Кредитно-модульний курс. Київ: ЦУЛ, 2013. 472 с.
28. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Київ: МАУП. 2001. 152 с.
29. Квач Я.П., Орлов В.М., Орлова О.В., Толкачова Г.В. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях.

Одеса: 2012. 72 с.
30. Кладницька Т., Артімонова І., Кеменяш І., Свиноус Н. Роль фінансового контролінгу в функціонуванні суб'єктів фінансового ринку // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2023. Вип. 3-4. С. 18 – 26.
31. Коваль Н. О. Особливості стратегічного фінансового контролінгу в сучасних умовах // Електронне наукове фахове видання з економічних наук “Modern Economics”. 2022. №31. С. 52 – 57.
32. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 378с.
33. Крамаренко Г.О. Фінансовий менджмент. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 432 с.
34. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб’єктів господарювання. Монографія. Київ: КНЕУ, 2001. – 387 с.
35. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ: КНТЕУ, 2014. 526 с.
36. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 2013 р.
37. Пазинич В. І, Шулешко А. В. Фінансовий менеджмент. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
38. Пінті А. Потенціал розвитку фінансового контролінгу на аграрних підприємствах // Bulletin of Sumy National Agrarian University. 2023. Вип. 3(95). С. 54 – 58.
39. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент. Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. Київ: КНЕУ, 2005. 535 с.
40. Ратушний С. М. Підходи до формування системи фінансового контролінгу та його структури // Економіка, управління та адміністрування. 2024. №2(108). С. 171 – 182.
41. Селівестрова Л. С., Скрипник О. В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / за загальною редакцією С. М. Безрутченка. Київ: ЦНЛ, 2012. 274 с.
42. Тринька Л. Я., Іванчук (Липчанська) О. В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2014. – 768 с.
43. Тютюник Ю. М. Фінансовий аналіз. Навч. посібник. Частина І. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 358 с.
44. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / за ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. Київ: ЦНЛ, 2013. 440 с.
45. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. Суми: Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.
46. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ: ЦНЛ, 2008. 566 с.
47. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. Київ: Знання, 2013. 375с.
48. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Київ: “Кондор”, 2005. 196 с.
49. Шморгун Н. П., Головко І. В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. 528 с.

Інформаційні ресурси

50. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

	51. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: https://www.treasury.gov.ua. 52. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua. 53. Ціна держави. URL: http://www.cost.ua. 54. Офіційний сайт Національного банку України. URL: http://www.bank.gov.ua. 55. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства “Рюрік”. URL: http://www.rurik.com.ua. 56. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: http://www.nssmc.gov.ua. 57. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: https://openbudget.gov.ua.
Тривалість курсу	90 год. 3 кредити
Обсяг курсу	32 години аудиторних: з них 16 годин лекцій 16 годин практичних занять 58 годин самостійної роботи

Очікувані результати навчання	По проходженні курсу слухачі повинні ***знати***: – сутність та функції фінансового контролінгу; – роль контролінгу в системі управління підприємством; взаємозв'язок контролінгу з іншими функціями управління підприємством, сутність стратегічного і оперативного фінансового контролінгу; – класифікацію об'єктів фінансового контролінгу та методів обліку витрат, що використовуються в системі фінансового контролінгу; – організаційно-методичні аспекти формування системи контролінгу на підприємстві. По проходженні курсу слухачі повинні ***вміти***: – визначати точку беззбитковості при лінійному тренді сукупних витрат підприємства; здійснювати оцінку прибутковості продукції підприємства; – розробляти та аналізувати бюджети підприємства з метою оцінки ефективності управлінських рішень і оптимального розподілу ресурсів між підрозділами; – володіти методами обліку витрат для вирішення задач фінансового контролінгу; – застосовувати методами аналізу відхилень фактичних результатів від планових; – впроваджувати методи експертної стратегічної та оперативної діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства; – використовувати на практиці методи ухвалення управлінських рішень у фінансовому контролінгу. **Загальні компетентності (ЗК):** ЗК 04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):** СК 03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК 07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування. **Фахові компетентності спеціалізації (ФКС)** ФКС 03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
Формат курсу	Денний/заочний

теми	**ДОДАТОК (схема курсу)**
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на фінансових дисциплінах, які магістри вивчали упродовж навчання на ОКР бакалавр (“Фінансовий контролінг” забезпечується отриманими знаннями з курсів: “Інвестування”, “Фінанси підприємств”, “Бухгалтерський облік”, “Фінансовий аналіз”, “Фінансова звітність”, “Фінансовий ринок”, “Бюджетування”, “Фінансовий аудит”), а також пов’язана з навчальними дисциплінами Економетрія, Математичне програмування, Теорія ймовірності.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції презентації, інтерактивні методи (демонстраційні вправи, ситуаційні вправи, задачі, мозковий штурм, синектика, дискусії, робота з тестовими та іншими діагностичними методиками тощо)
Необхідні обладнання	Мультимедійний пристрій, комп’ютер, фліпчарт, папір, маркери
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	60 балів – підготовка двох виступів з презентаціями (за один виступ студент може отримати максимально 30 балів: 15 балів за розповідь та 15 балів за презентацію); 40 балів – підсумковий модульний контроль (40 тестів по одному балу за тест).
Питання до заліку	1. Сутність, концепції, предмет та методи фінансового контролінгу. 2. Функції фінансового контролінгу. 3. Підсистеми фінансового контролінгу. 4. Стратегічний та оперативний фінансовий контролінг. 5. Порядок впровадження на підприємстві системи фінансового контролінгу. 6. Сучасні підходи до управління компанією та їхній вплив на організацію контролінгу. 7. Місце контролінгових служб в ієрархії управління. 8. Функціональні обов’язки фінансового контролера. 9. Фінансова структура підприємства. 10. Інформаційне забезпечення та ІТ-підтримка фінансового контролінгу. 11. Зміст і завдання оперативного фінансового контролінгу. 12. Сутність бюджетування та його функції. 13. Система бюджетів (майстер-бюджет).

	14. Організація системи бюджетування на підприємстві. 15. Бюджетний контроль на підприємстві. 16. Сутність, необхідність та функції внутрішнього ціноутворення. 17. Методи внутрішнього ціноутворення. 18. Конфлікти інтересів у процесі внутрішнього ціноутворення. 19. Контролінг поведінки та вимірювання результативності діяльності. 20. Система мотивації як інструмент контролінгу поведінки. 21. Показники результативності та маніпулювання ними. 22. Системи показників як класичний інструмент маніпулювання ними. 23. Ставка дисконтування. 24. Сутність вартісно-орієнтованого управління. 25. Оцінювання вартості підприємства. 26. Порядок запровадження вартісно-орієнтованого управління. 27. Модель чистих грошових потоків. 28. Вартісно-орієнтовані показники. 29. Скоригована теперішня вартість. 30. Традиційний підхід до фінансової діагностики. 31. Емпірично-індуктивні системи показників фінансової діагностики. 32. Фінансова діагностика підприємств за допомогою дискримінантного аналізу. 33. Фінансова діагностика підприємства на основі рейтингових оцінок. 34. Оцінювання якості моделей фінансової діагностики.
Опитування	Письмова та усна форми опитування

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
4 год	**Тема 1. Основи фінансового контролінгу** 1. Сутність, концепції, предмет та методи фінансового контролінгу 2. Функції фінансового контролінгу 3. Підсистеми фінансового контролінгу	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	1 – 2 тиждень
4 год	**Тема 2. Організація фінансового контролінгу на підприємстві** 1. Порядок впровадження на підприємстві системи фінансового контролінгу 2. Сучасні підходи до управління компанією та їхній вплив на організацію контролінгу 3. Місце контролінгових служб в ієрархії управління	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1,3, 4, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	3 – 4 тиждень
4 год	**Тема 3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу** 1. Зміст і завдання оперативного фінансового контролінгу 2. Сутність бюджетування та його функції 3. Система бюджетів (майстер-бюджет)	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 10 год.	5 – 6 тиждень
4 год	**Тема 4. Внутрішнє ціноутворення** 1. Сутність, необхідність та функції внутрішнього ціноутворення 2. Методи внутрішнього ціноутворення 3. Конфлікти інтересів у процесі внутрішнього ціноутворення	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 3, 4, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	7 – 8 тиждень
4 год	**Тема 5. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства** 1. Контролінг поведінки та вимірювання результативності діяльності 2. Система мотивації як інструмент контролінгу поведінки 3. Показники результативності та маніпулювання ними	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	9 – 10 тиждень

4 год	**Тема 6. Вартісно-орієнтоване управління підприємством** 1. Сутність вартісно-орієнтованого управління 2. Оцінювання вартості підприємства 3. Порядок запровадження вартісно-орієнтованого управління	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	11 – 12 тиждень
6 год	**Тема 7. Фінансова діагностика в системі контролінгу** 1. Традиційний підхід до фінансової діагностики 2. Емпірично-індуктивні системи показників фінансової діагностики 3. Фінансова діагностика підприємств за допомогою дискримінантного аналізу	Лекція, семінарське заняття (групова та індивідуальна робота), самостійна робота (дискусія, групова робота)	Презентація навчально-методичні матеріали	1, 3, 4, 5, 7, 8	Підготувати додатковий матеріал за темою за допомогою опрацювання розділів з основної і додаткової літератури. 8 год.	13 – 15 тиждень
2 год	Підсумковий контроль	-	Електронні платформи Moodle або Classroom	-	-	16 тиждень
	32: 16л + 16 сем. занять				**58 год.**	***залік***